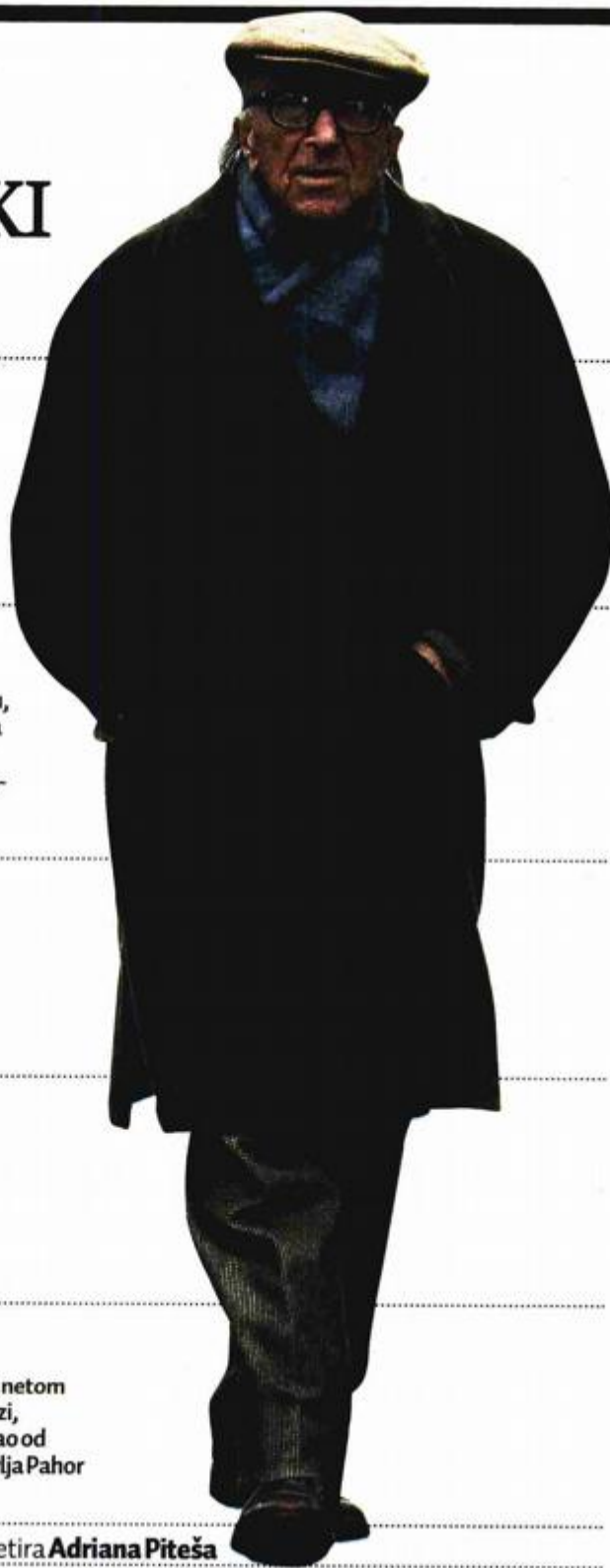

osoba tjedna

BORIS PAHOR SLOVENSKI KNJIŽEVNIK U PULI

Što je napravio?

Boris Pahor, rođen 1913. godine, slovi za jednog od najutjecajnijih i najprevođenijih slovenskih književnika. Na Pulskom sajmu knjiga predstaviti će prvi hrvatski prijevod (Fraktura, prijevod Jagne Pogačnik) svog najpoznatijeg romana "Nekropola" koji je objavljen 1967. godine. Gostovanje je važno jer se njime odaje počast piscu koji je, slobodno možemo reći, cijeli život bio autsajder.

Kako je to napravio?

Pahor je bio zarobljenik u koncentracijskim logorima Natzweiler-Struthofu, Harzungenu, Dachauu i Bergen-Belsenu. Svoje roman napisao nakon jednog od posjeta mjestu svoga stradanja i u njemu se prisjeća svih užasa koje je proživio i preživio. Svoj književni i publicistički opus, baš kao i javni angažman, Pahor je u najvećoj mjeri posvetio borbi protiv totalitarizama, neovisno je li riječ o onima lijevog ili desnog predznaka.

Zašto je to važno?

"Nekropolu", posvećenu "sjenama svih onih koji se nisu vratili", slovenski kritičari, baš kao i kritičari europskih zemalja - u kojim je Pahor primio ugledna priznanja - svrstavaju među najbolja umjetnička ostvarenja o užasu holokausta, u rangu s djelima Imre Kertésza i Prima Levija.

Kome je to važno?

Protjeklo desetljeće Nobelova je nagrada često odlazila u ruke tzv. svjedoka vremena. Kjell Espmark, član Nobelova odbora, objasnio je da su time iz opskurnosti nastojali izvući pisce koji su kvalitetno pisali o velikim tragedijama 20. stoljeća i učiniti ih opće poznatima. Logika koja ima smisla.

Što još radi?

Među najprodavanijim slovenskim knjigama bila je Pahorova "Knjiga o Radi", objavljena netom prije autorova 99. rođendana. Riječ je o piščevom književnom spomeniku pokojnoj supruzi, Radislavi Premerl, i priči o njihovoj ljubavi od prvog susreta do njezine smrti. Pisac ju je pisao od svoje 96. do 98. godine. "Nisam je bio vrijedan, bila je plemenita i jako me voljela", ponavlja Pahor i dodaje kako bi za života "volio napisati još nešto pametno".

➤ Pisao je desetljećima, a tek nedavno prepoznali su njegovu veličinu

Prije nekoliko godina i naši su mediji prenijeli vijest da je Boris Pahor, slovenski pisac koji živi u Trstu, jedan od najizglednijih kandidata za Nobelovu nagradu za književnost. Bila to istinita informacija ili ne, nije važno. Zanimljivo je da je ta informacija na neki način svjedočila o priznanju Pahorova uvrštavanja u književnu i intelektualnu elitu te o konačnom izlasku iz pozicije na margini. Najpoznatiji po opisima života u nacističkim logorima te života u Trstu, Pahor je proveo život odgajajući generacije kao profesor u slovenskoj školi u Trstu. "Kad mi prolaznici danas pridu i žele se rukovati, ne znam što bih im rekao jer sam desetljećima živio i radio kao pisac, a tek posljednjih nekoliko godina, zahvaljujući medijima u Sloveniji i drugim zemljama, postao sam poznat", istaknuo je u jednom intervjuu. Angažiranom antifašistu establišment bivše države, naime, prestao je biti sklon nakon što je s Edvardom Kocbekom, o kojem je objavio knjigu "Svjedok naše epohe", javno kritizirao komunistički režim. U Italiji, pak, dugo je bio samo autor koji piše na jeziku manjine. U posljednja dva desetljeća situacija se promijenila. Pahor je, uz ostalo, nagrađen Prešernovom nagradom, francuskim Ordenom Legije časti, Križem časti za znanost i umjetnost austrijske vlade, mediji ne propuštaju obilježiti njegov rođendan, a mladim kolegama jedan je od važnijih uzora. Objašnjavajući svoje teme, on ističe: "Dvadeseto stoljeće bilo je stoljeće uništenja koje je izbrisalo milijune ljudi u ime fašizma, nacizma ili komunizma. Cijela Europa bila je uključena u taj monstruozi pokolj. To ne mogu zaboraviti." Niti bi itko drugi to smio.

Portretira **Adriana Piteša**